

> Bernard Sychta <

Z kilkunastu fotografii, zamieszczonych w okolicznościowej książeczce poświęconej w 1975 roku monumentalnemu dziełu "Lindego z końca XX wieku" - spogląda na nas człowiek o pogodnej twarzy. ^{Tytuł} ~~Sięgnięciem po tę książeczkę, zatytułowaną przez wydawcę~~ ^{wolając przez} Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, ~~ST~~

*Gruzi

zwyczajnie: "Słownik Bernarda Sychty" ~~po przeczytaniu krótko~~

3x odstępk

~~Właścicielu PAP~~ 29 listopada 1982 r. ^{ułożenie w sprawie}
~~Województwa Pomorskiego~~
Zmarł ks. dr Bernard Sychta

29.11.Gdańsk PAP. W Pelplinie /woj.gdańskie/ zmarł ksiądz dr Bernard Sychta, wybitny uczony - językoznawca, etnograf i historyk kultury. Był on autorem monumentalnych dzieł: "Słownika gwar kaszubskich na tle kultury ludowej" oraz "Słownika Ziemi Kociewskiej" a także wielu innych prac dotyczących Pomorza. Swoimi dziełami /gdyż był on również malarzem, prozaikiem, poetą/ wzbogacił naszą wiedzę o mowie i kulturze dwóch regionów północnej Polski - Kaszub i Kociewia. Był laureatem wielu nagród naukowych, doktorem honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego i honorowym członkiem Gdańskiego Towarzystwa Naukowego.

przepraszam w tekście
właściwie, z jeolizacją
odstępem.

^{znakomitością, również (br)}

Kim był ~~szkła~~ ^{urzędnik} ksiądz z pelplińskiego klasztoru

^{teologicznej}

jeśli Wielka Encyklopedia Powszechna poświęciła mu ^{tego, co zawarto w komunikacie PAP, a także} ~~znamiętą~~ notkę, z której dowiemy się ^{np, iż} "przyczynił się do ożywienia rodzimego teatru kaszubskiego". Właśnie

o Sychcie-dramaturgu należy rzec sporo na początek. Prof. Andrzej Bukowski w książce "Regionalizm kaszubski" /podobnie następni badacze kaszubskiej literatury/, określił Bernarda Sychtę jako najwybitniejszego pisarza-dramaturga na Kaszubach. Już jako 13-letni chłopak zadebiutował on w Wejherowie swą ^a pierwszą sztuką sceniczną "Szopka kaszubska"/1925r./. W okresie międzywojennym Sychta napisał wszystkie swoje najlepsze dzieła dramaturgiczne "ożywiając ~~swą~~ ^{ta} twórczą eksplozją", jak pisali krytycy, zaniedbaną kaszubską scenę.

Za najwybitniejsze w jego twórczości uważa się ³⁷ baśń dramatyczną w 4 odsłonach "Spiące wojsko"/wojsko/, pięcioaktową sztukę obyczajową z kaszubskiej wsi "Dewczę i mi ^Y edza" ^{pięcioaktowe} oraz wesele kaszubskie "Hanka się żeni". Te sztuki zostały opublikowane w ^{latach} 1937-38 roku, gdy na Pomorzu szalał terror brunatnych ^{YK} koszul i wojna stawała się nieuchronną. W 1939 roku ukaże się sztuka o znamienym tytule "Budza śpiących".

Dramaturg - Sychta był człowiekiem nieprzeciętnie zdolnym i pracowitym. Umiejętne połączenie tych dwu przymiotów szybko zaczęło dawać efekty. Wędrowki po kaszubskich wsiach, spisywanie obyczajów, słownictwa, form i znaczeń - pozwala pisarzowi tworzyć dzieła sceniczne wierne autentyzmowi wsi, sugestywne, niezwykle plastyczne - co zauważają recenzenci kolejnych inscenizacji. ^{Jego dzieł} A zorganizowano ich ~~ze sztukami Sychty~~ w okresie międzywojennym ogromnie dużo. Sychta potrafił wydobyć w swych sztukach elementy patriotyczne, związać ich wymowę z kaszubską legendą i ^(pobudzać świadomość narodową.) oczekiwaniami widza. Stąd ów motyw śpiącego wojska pojawiający się w sztuce w 1937 roku. ^{ale dotyczący okresu sprzed wybuchu I wojny światowej.} Owo śpiące wojsko, znajdujące się ^{raz w głębi} ni to pod ^{Wielkiej} górą, ^{specjalny wkład} ni to w głębi jeziora, to rycerze Mestwina II, księcia, który w 1282 roku połączył Ziemię Kaszubską na trwałe z Polską. Czas by się to wojsko obudziło i upomniało o prawne dziedzictwo ^{na} tej ziemi. ^{Wesele kaszubskie} ^{oraz wystawiane} ~~Wesele~~ "Hanka się żeni" do dziś jest popularne na amatorskich scenach na Kaszubach. ^{Przypomnę, że tę sztukę} ^{wystawiła ta sztuka} ~~wystawiła~~ zaraz po zakończeniu wojny w swym wiejskim teatrze Anna Gawron w Niezabyszewie, - ^{została w Niezabyszewie} ~~została~~ nestorka wśród propagatorów kaszubskiego folkloru. 20 lat pracy, 120 aktorów 50 premier, 300 spektakli, 15 tys. widzów - to liczby z dorobku Amy Gawron w Niezabyszewie. →

towej.

Wspominam o teatrze z Niezabyszewa tak obszernie, bowiem
Bernard Sychta ^{interesował się dziełkami} ~~bywał wielokrotnie~~ w Anny Gawron, ^{korzystał z niej} służył
pomocą ^{upr.} w pracach inscenizacyjnych "wesela".

Tak więc kilka ^{Sychty} dziesiąt lat wędrowek z notatnikiem,
coraz większe poczucie niedosytu z lektury kaszubskich sło-
wników: Ceynowy, Hilferdinga, Derdowskiego, Biskupskiego, Pob-
łockiego, Ramukta czy Lorentza, ^{przeżył} ~~wystarczyły~~ do podjęcia ~~się~~
przez Sychtę ^{pracy nad} ~~realizacji~~ monumentalnej ^{pracy} / jak na jednego
człowieka / ^{słownikowej} ~~zamyśle~~. I od razu ten ^{człowiek}, dysponujący
^{i aktualną} wyczerpującą wiedzą językoznawczą, ustalił właściwą, opty-
malną metodę sławistyczną. Jak dziś potwierdzają naukowe
autorytety, "Słownik gwar kaszubskich..." Sychty jest naj-
lepszym naukowym słownikiem gwarowym "nie tylko kaszubskim
ale ^u ~~w~~ogóle słowiańskim". Jest to bowiem, dzięki wzbogaceni-
u haseł o różnorodną frazeologię, fragmenty tekstów, pieśni
ludowych, zagadki, anegdoty /łącznie 25 tys. haseł!/ency-
klopedia kaszubskiej kultury ludowej.

To tyle w największym skrócie o człowieku, którego
porównuje się do Lindego, i mówi się o nim z wielkim sza-
cunkiem.

Niestety nie pierwszy to raz przy okazji jakiejś wspa-
niałości okazuje się, że trzeba ponarzekać. W Słupsku uda-
ło mi się odnaleźć kompletny Słownik Sychty tylko w Woje-
wódzkiej Bibliotece Pedagogicznej. Na WSP - brak. W Woje-
wódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej - ~~brak~~ dwa
tomy / z pięciu/

Ktoś przegapił możliwość zakupu. Nakład 950 egzemp-
larzy uczynił edycję, już po jej wydaniu, unikalną. Nieste-
ty.

Jm. 1982

Jerzy Dąbrowa

Ps. Anna Gawron zmarła w 1985 roku